

Sözə, bədii mətnlərə tarixin bütün dövrlərində ehtiyac olub. Söz – zamanın biləyindən yapışan, onun nəbzini yoxlayan bir təbib olub həmişə. Gərdirsin əli hər yerdən üzüləndə, dünya qələmin gücünə, bədii sözə söykənib. Bunu zaman-zaman sınaqlardan keçən ədəbiyyatımız da təsdiqləyir. Təəssüf ki, yazılan gözəl əsərlərlə yanaşı, bu günün mənzərəsi fonunda yaşayan xaos bir söz bumuna da şahid oluruq. Bu, əsl sözə qiymət verən oxuculara bir xəyal qırıqlığı yaradır. Ədəbi mühitdə yaşayanlar, məsələn, yaşından, təcrübəsindən, istedadından asılı olmayaraq, romançılığa aludə olmağın bu gün bir dəb halını alması, nəticədə sözün urvatdan düşməsi ədəbiyyatsevərləri məyus edir. Belədə yazarlarımızın tarixin dolanbaclarından keçib gəlmiş əsərlərinə bir daha üz tutmağa dərin ehtiyac duyulur. Bu baxımdan, dəyərlili ədəbi nümunələrdən örnəklər verməyi planlaşdırmışıq. Beləliklə, Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi Ələkbər Salahzadənin şeirləri ilə missiyamızı davam etdiririk.

“Eysebio sevinci”

Afrikadan yürürüb
Avropada
topa vurduğu zərbə
acıq qapıları,
yırtır torları...
Sevincdən kükrəyərək,
Sevincdən şığıyaraq
qara qollarını açmaq istəyir
Mozambikin üstünə!..

Sevinc girib qoluna,
qara sevinc çırpınır,
qara sevinc parıldayır üz-gözündə,
saçlarında, əllərində, ayaqlarında...

Yiyəsini aşıb-daşır,
Yiyəsini uçurur
bir ürəyə sığışmaz sevinc,
qara vətənlə sevinc,
qara yataqlı sevinc...

...Çömçə ayaqları
qarıxdır buxarlanan nəhəng
qazanı
Stadion uğuldayır,
stadion qaynayır!

Sevinci gözündə inci-inci
gözündən keçir...
Televizor ekranında
qapı titrəyişi,
Afrikadan yürürüb
Avropada
topa vurduğu zərbə...

Düzəlmədi

Gözlədim –
Bu dünya düzələ, bəlkə,
Otuzumda düzəlmədi.
Otuz yazı otuz qışa
Uduzdu da, düzəlmədi...
Döz, dedim,
Bu dünya, bəlkə, düzələ;
Yolum boyu düz getməyə
Bir yerində düzəlmədi.
Qırkımda düzəlmədi,
Qırq birimdə düzəlmədi.
Yüz dedim,
Bircə gün düzələ, bəlkə,
Düz ilə, doğruyla düz gələ, bəlkə;
əyildi ki, əyildi,
əllimdə də düzəlmədi.
Bildim, bala, düzəlmədi,
Qaldım, baba, düzəlmədi,
Öldüm, dədə, düzəlmədi!..

Bir az həzin, bir az qərib, sanki mənsiz bir gecədi..

“Dibçəkdəki otlar”

Biçənəkdəki otlar –
tər yaşıl, çiçək tək otlar!
Adları ot içində itib-batar,
qoxuları havanı udar,
yamacı tutar, qalar.
Bu, qoxumu?
Yoxsa kimsə tar çalar?
Bu qoxuda
həzin-həzin sızlayar kamançalar.
Hansı otsa qoxusuyla oxuyar,
hansı gülsə meh əsdikə
solo oxuyar...

Çiçək ot qoxuyar,
gül ot qoxuyar,
biçənəkdəki otlar,
çiçək tək otlar
qoxudu qoxuyar.
Ətriylə, nəfəsiylə oxuyar,
nəğməli bir quşun həvəsilə oxuyar...

Bu şəhərin içində

Xirtdəyəcən
bu şəhərin içində,
baxıram, kəndə baxıram.
Dağlarına çıxıram:
çiçəkləri gözümdəndi,
çayı yenə dizimdəndi,
başından aşır buludu,
kirpiklərim şəh doludu.
Xirtdəyəcən
bu şəhərin içində,
hərdən o kəndə baxıram,
yenə də gözüüm üstədi,
göylərin başım üstədi,
nə olsun, gəndən baxıram?
Deməsinlər: kənd, kənd deyir,
çörəyi dizi üstədi;
xirtdəyəcən
bu şəhərin içində,
o kənd də gözüüm üstədi.

Tənhalıq

Təkəm, deyib deyininə
Təkliliyi duyursan.
Sən özünü niyə belə
Tək yerinə qoyursan?
İçində yaşadıqca
Təklil ürkəkliyini
Tünlüyə çox bürünüb
Gizlətmə təkliliyi.
Təkəm, deyib, hər yetənə
Axı tən ha deyilsən.
Təksən – təklilinləsən,
Onda tənha deyilsən!..

13 fevral

13 ildən çox olar,
13 fevral - gözlərimdə qaradı,
həm də nədənsə qarlı;
çiyində bir nənə keçir,
çarşablardan qaradır qar,
mən qıraqda bir uşaq,
qırıq bir sözə bəndəm,
13 fevral...
13 ildən çox olar -
kəndimizdən bir qarmın keçdiyi.
Nənəm də yox,
elə belə qartıydı.
çarşablardan qar qarayıdı,
ağır-ağır yağırdı qar...
13 ildən çox olar,
13 fevral çiyində
o nənəni aparar,
aparar, aparar,
amma dəfn edə bilməz.
Bir il sonra yenə
başqa 13 fevral alar çiyininə:
çarşablardan qaradır qar,
ağır-ağır yağırdı qar...
mən qıraqda bir uşaq,
qırıq bir sözə bəndəm.

Mənsiz gecə

Ulduzları mürğü döyən
sakit, heysiz bir gecədi.
Ay hardasa itib-batıb,
yoxsa göysüz bir gecədi?!
Öz-özünə axır keçir,
qədim, nəfis bir gecədi.
Bir az xəfə, bir az qəfəs
təngnəfəs bir gecədi.
Nə yaxşı ki, sonsuz deyil,
uzun, ensiz bir gecədi.
Bir az həzin, bir az qərib,
sanki mənsiz bir gecədi...

Qar

Elə bil gün o gün, qar o qar,
haradasan?
O günə qar yağar,
o qara qar yağar –
şığırar qara qar.
Qar o qar,
Yağar ha, ha yağar,
o saça, kirpiyə qar yağar,
ağarar, ağarar,
haradasan?
Söyüdlər qaradı,
haradasan?
Saçları ağara-ağara
yayda da düşərəm o qara.
Qurudu, yerində qurudu,
dayanıb qapıda
o qara qarğıyar
bir qarı –
haradasan?
Qar o qar,
baxaram, gözlərim ağrıyar,
izlərim qar altından çıxıyar, çıxıyar.
Çığırar-çığırmaz
üstünə qar yağar,
qar yağar o qara,
o günə qar yağar –
haradasan?!

Damla

Yağışdan-qardan süzülüb
oğrun enir damı damla.
Sevinciylə dəcəl-dəcəl
cingildədir camı damla...

Qanatmadıqca bir üz
damcıləyir haqqın sözü.
Ömrün an-an döyüntüsü,
qaya vaxtın qumu damla.

Yer üstündə, göy altında
dumanın da, buludun da,
vələsin də, palıdın da,
cökənin də tumu damla.

Bir kimsənin yadındamı -
varmıydı səmanın damı?!
Göy altıda hamının damı,
bu dünyada hamı damla!..

Qum

Havaxt ovulmusan ki,
Sonra da qum olmusan?
Sən qummu doğulmusan?
Qum adında gömülmüsen.
Üyünüb qum olmusan!
Qum, dönüb nə olacaqsan?
Sən qummu qalacaqsan?!
Qum,
Sən qəmmi olmusan?
Sən qəmmi doğulmusan?
Hər nə imişsənsə
Dəyişib qəm olmusan.
Qəm,
Sən dönüb nə olacaqsan?
Sən qəmmi qalacaqsan?

1967

Ay aman

Ay aman, nə erkən axşamladı gün
Ay nə tez sonuna çatdı - qurtardı?
Yazın yazıları yozuldu, gördün,
Yay da oxlarını atdı - qurtardı.
Nə tez yelə verdi payız ömrünü -
Xəzəl tonqalları köz-köz qaraldı.
Qış da selə verdi paysız ömrünü,
Papağı şiş dağın qaşında qaldı.
Gün erkən açılıb yumuldu gültək,
ay aman, şən tək ay nə tez doldu?
Fəsilər günləri axıtdı seltək,
şam təkəriylə ilə nə oldu?
Ay sınıb-sıxımb gün kimi keçdi,
ay aman.
Ah, gün də sıxılıb an kimi keçdi...

1999

Vadi adam

Bir adamdı,
adi, adi, adi adam
dilinə batmaz birdən,
lap olsun adı - Adam!
Bir adamdı, hər dəryada ada adam,
hər fəryada tel-tel əsən,
dara düşən dosta-yara
fəda adam.
Bir adamdı,
adidən adi adam.
Yan-yörəsində
iydə də çiçəkləyən,
qanqal da bitib qalan
vadi, vadi,
vadi adam....

2001